

Akademičtí pracovníci a funkcionáři veřejných vysokých škol

Martin Prokeš*

Abstrakt: Článek se věnuje vztahům akademického pracovníka k veřejné vysoké škole (dále jen „VVŠ“), postavení VVŠ jako zaměstnavatele, zastupování VVŠ jejími orgány, členství v nich a následkům jmenování akademického pracovníka členem orgánu VVŠ na jeho pracovní poměr. V úvodní části je analyzováno vymezení, pracovní místo a činnost akademického pracovníka a následky poruch při výběrovém řízení na obsazení jeho místa se závěrem, že jde o zaměstnance v pracovním poměru k vysoké škole na některém ze zákonem stanovených pracovních míst, který je zavázán vykonávat v určité odbornosti činnost pedagogickou i tvůrčí, a že poruchy ve výběrovém řízení samy o sobě nemají dopad na vznik pracovního poměru a členství v akademické obci. VVŠ (včetně fakult) je jeden zaměstnavatel, který se nezapisuje do veřejného rejstříku a za kterého rozhoduje a navenek jedná rektor, ve vybraných věcech VVŠ (včetně pracovněprávních) týkajících se fakulty pak její děkan. Členství akademického pracovníka v akademické obci je veřejnoprávním vztahem svázaným s existencí soukromoprávního pracovního poměru, nezávisle na nich může vzniknout další vztah – členství v orgánech VVŠ. Členové kolektivních orgánů VVŠ svou funkci vykonávají ve vztahu řídicím se zpravidla subsidiárně úpravou příkazu, členové ostatních orgánů a prorektorů a proděkanů v pracovním poměru zakládaném jmenováním, které může mít za následek změnu stávajícího pracovního poměru k dané VVŠ. V souvislosti s tím je pojednáno o akademických funkcionářích a výkonu veřejné funkce jako překážce v práci.

Klíčová slova: akademický pracovník, veřejná vysoká škola, zastupování, pracovněprávní vztahy, členství v orgánech, veřejná funkce

Úvod

Pojem akademický pracovník, působení akademických pracovníků na více součástech veřejné vysoké školy a složitá úprava zastupování veřejné vysoké školy vyvolávají řadu otázek, stejně jako právní vztah a dopad výkonu funkce členů orgánů vysokých škol, prorektorů či proděkanů akademickými pracovníky na jejich pracovní poměr. Článek je pokusem o prvotní uchopení této problematiky a zodpovězení vybraných otázek.

1. Akademický pracovník a jeho činnost

Vymezení pojmu akademický pracovník obsahoval a obsahuje § 70 z. VŠ,¹ přičemž výklad lze rozdělit na úpravu před „velkou novelou“² (do 31. srpna 2016) a úpravu pozdější.

* Mgr. Martin Prokeš. Autor působí jako právník na Janáčkově akademii múzických umění a na její Divadelní fakultě v Ateliéru divadelní produkce a jevištní technologie. E-mail: prokes@jamu.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8468-6692>.

1 Zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

2 Zák. č. 137/2016 Sb., kterým se mění zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

1.1 Akademický pracovník podle úpravy do 31. 8. 2016

Věta první § 70 odst. 1 z. VŠ definovala akademické pracovníky druhem práce jako zaměstnance vysoké školy (dále jen „VŠ“), kteří vykonávají jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost (vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další), respektive z jiného úhlu pohledu druh práce akademického pracovníka. V § 70 odst. 2 z. VŠ byl výčet pracovních míst akademických pracovníků, kterými byli profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori a jako sběrný pojem vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci podílející se na pedagogické činnosti. Sběrný pojem zahrnoval veškerá jiná myslitelná pracovní místa akademických pracovníků než dříve ve výčtu uvedená. Oba odstavce společně vymezovaly pracovní místa, u nichž byla ve vztahu k VŠ *ex lege* druhem práce činnost akademického pracovníka – tedy jak činnost pedagogická, tak tvůrčí.

Podle § 70 odst. 3 z. VŠ funkci učitelů na VŠ plnili akademičtí pracovníci. V době přijetí z. VŠ byli zaměstnavatelé podle § 232 z. pr. 1965³ povinni zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru. Jen výjimečně mohli k plnění svých úkolů nebo k zabezpečení svých potřeb uzavírat také dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (dále jen „DPP/DPČ“), a to jen za splnění dalších podmínek. Nebyl důvod tuto úpravu zdvojit v z. VŠ. Zákon o VŠ 1990⁴ a z. pr. 1965 používaly pojem učitel (VŠ),⁵ nikoli akademický pracovník zavedený až z. VŠ. Smyslem původního znění § 70 odst. 3 z. VŠ proto patrně bylo výslovně přiznat akademickým pracovníkům 8 týdnů dovolené jako učitelům⁶ a stvrdit, že na VŠ vyučují zásadně akademičtí pracovníci.

Konečně § 70 odst. 4 z. VŠ připouštěl,⁷ že na výuce se mohou podílet i další odborníci („neakademičtí“) na základě DPP/DPČ, a to bez splnění dalších podmínek. Z toho vyplýval požadavek odbornosti i pro akademické pracovníky a také *a contrario*, že akademičtí pracovníci jsou zaměstnanci v pracovním poměru. Zákon o VŠ to v původním znění sice neřikal explicitně, ale vyplývalo to mj. i ze vztahu odstavců třetího a čtvrtého § 70 z. VŠ, § 75 odst. 2 písm. a) z. VŠ, § 87 písm. j) z. VŠ a § 77 odst. 1 z. VŠ, který stanovoval, že od výběrového řízení lze upustit při opakovaném sjednávání pracovního poměru s akademickým pracovníkem na jím zastávané místo. Dále srov. požadavky na garanty studijního programu v § 70 odst. 5 z. VŠ⁸ po novele provedené zákonem č. 159/2010 Sb. a návrh⁹ vložit do § 70 odst. 2 z. VŠ, že: „*Skutečnost, zda zaměstnanec vysoké školy je akademickým pracovníkem, se určuje na základě popisu pracovní činnosti, který je součástí pracovní smlouvy.*“ Tuto otázku však nyní z. VŠ řeší již výslovně.

1.2 Akademický pracovník podle úpravy od 1. 9. 2016

Velká novela z. VŠ nově vymezila pojem akademický pracovník v § 70 odst. 1: „*Akademičtí pracovníci jsou ti profesori, docenti, mimořádní profesori, odborní asistenti, asis-*

³ Zák. č. 65/1965 Sb., zákoník práce.

⁴ Zák. č. 172/1990 Sb., o vysokých školách.

⁵ Srov. § 27 z. VŠ 1990 a § 5 z. pr. 1965 ve znění od 1. 1. 1989 do 31. 12. 2000.

⁶ Srov. § 102 z. pr. 1965 znění do 31. 12. 2000. Za upozornění na tuto skutečnost děkuji JUDr. Bc. Janu Podolovi, Ph.D.

⁷ Ustanovení bylo do vládního návrhu z. VŠ vloženo na základě pozměňovacího návrhu Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu (sněmovní tisk č. 329/3, 2. volební období).

⁸ Po novele zákonem č. 365/2012 Sb. přesunuto do § 70 odst. 4 z. VŠ.

⁹ Bod 32 původního znění návrhu novely z. VŠ publikované pod č. 552/2005 Sb. (sněmovní tisk č. 949, 4. volební období).

tenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří jsou zaměstnanci VŠ vykonávajícími v pracovním poměru podle sjednaného druhu práce jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost.“ Výčet pracovních míst byl převzat z dřívější úpravy a rozšířen o mimořádné profesory. Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu komentované novely: „Akademickým pracovníkem se podle nové definice může stát pouze zaměstnanec, který vykonává činnosti akademického pracovníka a je v pracovním poměru (nikoliv zaměstnanec, který tuto činnost vykonává na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr).“¹⁰

Akademický pracovník ve smyslu z. VŠ musí *de lege lata* kumulativně splňovat následující znaky:

- 1) zaměstnanec VŠ,
- 2) zařazení na pracovní místo (alt.)
 - a) profesora,
 - b) docenta,
 - c) mimořádného profesora,
 - d) odborného asistenta,
 - e) asistenta,
 - f) lektora, nebo
 - g) vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka (sběrný pojem; postačuje zařazení na místo kupř. jen vědeckého pracovníka, není nutné, aby šlo o vědeckého, výzkumného a vývojového pracovníka současně),
- 3) pracovní nebo u státních VŠ¹¹ také služební¹² poměr zaměstnance (dále jen „pracovní poměr“), nikoli vztah založený DPP/DPČ nebo faktický pracovní poměr, a
- 4) podle sjednaného druhu práce závaznost vykonávat jak činnost pedagogickou, tak tvůrčí.¹³

Akademický pracovník je tedy vymezen čtyřmi znaky: 1) zvláštním zaměstnavatelem, 2) pracovním místem, 3) druhem právního vztahu účasti na práci a 4) druhem práce.

Pojem pracovní místo není obecně definován, ač jej právní i jiné předpisy používají.¹⁴ Pracovním místem lze patrně v daném kontextu rozumět místo v organizační struktuře s vymezenými požadavky pro řádný výkon práce, pracovními úkoly a mzdou stanovenou vnitřním mzdovým předpisem nebo na jeho základě sjednanou či určenou.

Pojmy docent a profesor jsou současně také označením vědecko-pedagogického nebo umělecko-pedagogického titulu. Výčet pracovních míst v prvním odstavci § 70 z. VŠ je třeba u docentů a profesorů vykládat v souvislosti s velkou novelou vloženým § 77 odst. 4 z. VŠ, podle nějž habilitace či jmenování profesorem nezakládá pracovníprávní nároky

¹⁰ Sněmovní tisk 464/0, 7. volební období; vládou navrhované znění § 70 odst. 1 bylo přijato bez pozměňovacích návrhů. Zvýraznění doplněno autorem.

¹¹ Státní VŠ je dle § 2 odst. 7 z. VŠ vojenská nebo policejní, jejich výčet je uveden v příloze č. 2 z. VŠ.

¹² Viz § 95 odst. 10 z. VŠ.

¹³ Viz § 2 odst. 4 z. VŠ.

¹⁴ Např. § 37 zákona o zaměstnanosti, § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 92/2015 Sb.

(tak tomu ovšem bylo i dříve). Hovoří-li § 77 odst. 4 z. VŠ o akademickém pracovníkovi v pracovněprávním vztahu, je tím myšlen pracovní nebo služební poměr, nikoli vztah založený DPP/DPČ. Jinak řečeno ne každý zaměstnanec VŠ s titulem docent nebo profesor musí být akademický pracovník, a i v případě, že je akademickým pracovníkem, nemusí být zařazen (ani mzdově) jako docent či profesor. Tomu odpovídá poslední věta § 44 odst. 6 z. VŠ, podle které garantem magisterského a doktorského studijního programu může být pouze docent, profesor (osoba s „titulem“) nebo mimořádný profesor (osoba na pracovním místě), který je akademickým pracovníkem dané VŠ: z. VŠ tedy předpokládá i docenty, profesory a mimořádné profesory, kteří jsou zaměstnanci VŠ, avšak nikoli akademickými pracovníky.

Mezi jednotlivými pracovními místy akademických pracovníků není rozdíl v druhu práce, ale zpravidla v poměru činnosti pedagogické a tvůrčí a v obvykle přidělovaných úkolech (jde však o otázku právními předpisy neupravenou a praxe na VŠ je různorodá). Zejména u akademických pracovníků na pracovních místech profesorů, docentů a mimořádných profesorů lze pod sjednaný druh práce podřadit i řízení útvaru (např. katedry, atelieru) nebo projektového týmu.¹⁵ Řízení je vhodné svěřit či odejmout jednostrannou změnou pracovní náplně nebo termínovaným dodatkem. Poznávám, že pracovní místo vedoucího katedry nepatří mezi vedoucí místa, v jejichž případě se pracovní poměr zakládá jmenováním, neboť nejde o místo uvedené v § 33 odst. 3 z. pr., ani místo, o kterém by tak stanovil zvláštní právní předpis.¹⁶ Hovoří-li některé vnitřní předpisy VŠ o jmenování vedoucího katedry, nejde o platné jmenování ve smyslu z. pr.¹⁷ Překvapivá byla možnost sjednat odvolatelnost kteréhokoli vedoucího zaměstnance¹⁸ ve smyslu § 11 z. pr.,¹⁹ čímž se výčet vedoucích míst v § 73 odst. 3 z. pr. stal monologem zákonodárce až do jeho zásahu.²⁰

U všech pracovních míst uvedených ve výčtu v § 70 odst. 1 z. VŠ je možné, že budou existovat v „neakademické“ podobě u jiného zaměstnavatele než VŠ, nebo ač to může vést k omylům, ve vztahu k VŠ v případě, kdy:

- 1) bude sjednán pracovní poměr, ale zaměstnanec bude podle sjednaného druhu práce zavázán konat jen činnost tvůrčí (např. vědecký pracovník – germanista bez závazku k činnosti pedagogické),
- 2) bude sjednán výkon činnosti pedagogické i tvůrčí na základě DPP/DPČ (např. dohoda o pracovní činnosti spočívající ve výzkumu v oblasti německé literatury a výuky dvou předmětů s tím souvisejících).

Vypuštění odstavců 3 a 4 z § 70 z. VŠ nebylo odůvodněno,²¹ nicméně důvod existence odstavce 3 odpadl výslovným přiznáním dovolené ve zvýšené výměře akademickým pracovníkům²² a odstavec 4 byl v pozměněném znění přesunut do § 44 odst. 6 z. VŠ.

¹⁵ Viz i sdělení č. 206/2010 Sb., podle kterého zaměstnání skupiny „231 Učitelé na vysokých a vyšších odborných školách“ zahrnuje mj. řízení výzkumu postgraduálních studentů a jiných členů katedry.

¹⁶ V minulosti tomu bylo jinak: srov. § 15 zák. č. 58/1966 Sb., ve znění od 6. 10. 1956, § 48 odst. 4 zák. č. 19/1966 Sb. a § 16 zák. č. 39/1980 Sb.

¹⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 1. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1912/2001. K následkům viz BĚLINA, M. – DRÁPAL, L. et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 200 an.

¹⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2018, sp. zn. 21 Cdo 1073/2017.

¹⁹ Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ Srov. § 73 odst. 3 z. pr. ve znění do 29. 7. 2020.

Na VŠ mají zásadně vyučovat osoby, u nichž se snoubí činnost pedagogická a tvůrčí a které mají mít možnost jako členové akademické obce ovlivňovat dění na VŠ. Pravidlo o možnosti podílet se na výuce i na základě DPP/DPČ je třeba vnímat v návaznosti na to a především na definici akademického pracovníka v § 70 odst. 1 z. VŠ: i nadále smí vyučovat na VŠ v pracovním poměru k dané VŠ jen akademičtí pracovníci, další odborníci („neakademici“) v základním pracovně právním vztahu jen na základě DPP/DPČ, tedy v rozsahu, který pro výkon závislé práce na jejich základě nezakazuje z. pr.;²³ pro činnost tvůrčí takový limit stanoven není. Pokud by odborník měl učit v rozsahu přesahujícím limity pro výkon závislé práce na základě DPP/DPČ, bylo by s ním nutné sjednat pracovní poměr akademického pracovníka. Stávající znění z. VŠ nadále pro všechny vyučující na VŠ již na zákonné úrovni stanovuje požadavek odbornosti.

Další odborníci se podílejí na výuce, nikoli nutně na jejím uskutečňování akademickými pracovníky.²⁴ Mohou se na výuce podílet spolu, respektive vedle akademických pracovníků, a to až do limitů pro výkon závislé práce ve vztahu založeném DPP/DPČ. Nelze dovozovat další zákonem výslovně nestanovené limity (např. okrajovost, výjimečnost, jen určitý počet předmětů, jen volitelné předměty, nutnost výuky předmětu společně s akademickým pracovníkem, který výuku zajišťuje, nebo jako zástup za něj).

Ustanovení § 70 odst. 4 z. VŠ může vyvolávat dojem, že jde o zmocnění k úpravě odchylek od legální definice akademického pracovníka ve vztahu k emeritním a hostujícím profesorům. Není tomu tak: právem autonomním (vnitřním předpisem VŠ) nelze měnit legální definici stanovenou právem heteronomním. Vnitřní předpisy mají upravit postavení členů akademické obce (§ 6 odst. 2 z. VŠ; viz dále). Velkou novelou vložená možnost upravit postavení (práva a povinnosti) emeritních profesorů je tak výslovnou možností upravit postavení nečlenů akademické obce. Hostující a emeritní profesory nelze bez dalšího podřadit pod pojem profesor ve výčtu pracovních míst akademických pracovníků, navzdory zařazení odstavce do paragrafu a části nadepsané akademičtí pracovníci, stejně jako dříve nebylo možné na základě toho považovat zaměstnance konající práci na základě DPP/DPČ za akademické pracovníky. Vnitřní předpis proto může stanovit, že emeritní nebo hostující profesori se zařazují na některé z pracovních míst akademických pracovníků uvedené v § 70 odst. 1 z. VŠ, byť emeritní profesor by pak nebyl emeritní ve smyslu bývalý či ve výslužbě, což by neodpovídalo významu pojmu emeritní v § 83e odst. 6 písm. e) z. VŠ, ale jen ve smyslu zasloužilý. Naplňuje-li hostující nebo emeritní profesor legální definici akademického pracovníka, pak jím je, nenaplňuje-li ji, pak jím není. Jde-li o akademického pracovníka, mohl by vnitřní předpis upravit intra z. VŠ jeho práva a povinnosti jako člena akademické obce a zaměstnance. Nejde-li o akademického pracovníka, nelze takovému zaměstnanci přiznat práva vyhrazená z. VŠ jen pro členy akademické obce, např. volební právo do akademického senátu (dále jen „AS“).

²¹ Příloha zápisu z jednání č. 17 Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu ze dne 15. října 2015; dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=4505&o=7&kk=4>>.

²² Srov. § 102 odst. 4 z. pr. 1965 ve znění od 1. 1. 2001 a § 213 odst. 3 z. pr.

²³ § 75, § 76 odst. 2 a § 79 z. pr.

²⁴ Viz i část druhá hlava I D. III. 3. nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství (dále jen „akreditační standardy“).

1.3 Činnost akademického pracovníka

Již důvodová zpráva k z. VŠ uváděla,²⁵ že akademičtí pracovníci nemusejí vykonávat činnost pedagogickou a tvůrčí současně ani ve stejném rozsahu, což platí dodnes: uvedené činnosti má akademický pracovník vykonávat v rozsahu pracovních úkolů daných mu zaměstnavatelem,²⁶ a to při šetření podstaty a smyslu akademických svobod a akademických práv podle § 4 z. VŠ. Rozhodující je možnost přidělovat zaměstnanci pracovní úkoly v obou činnostech. Proto k výpovědi z pracovního poměru postačuje, je-li dán výpovědní důvod i jen k jedné ze složek druhu práce akademického pracovníka, a ve vztahu k druhu práce akademický pracovník nelze vycházet z judikatury ke sjednání více druhů práce a výpovědním důvodům.²⁷

Vysoká škola má jen obecně vymezenou povinnost přidělovat akademickému pracovníkovi pracovní úkoly v obou činnostech, je proto možné, že akademický pracovník se dočasně zcela nebo dlouhodobě výrazně více věnuje jen jedné z uvedených činností. Takovým případem *ex lege* je tvůrčí volno (*sabbatical leave*),²⁸ během něhož akademický pracovník vykonává jen tvůrčí činnost. Po dobu tvůrčího volna náleží akademickému pracovníku mzda, přičemž mzda náleží jen za výkon práce,²⁹ i když se nedostaví očekávaný výsledek.³⁰

Zavázat zaměstnance ke konání jak činnosti pedagogické, tak tvůrčí lze různě: např. jejím výslovným sjednáním (pedagogická a tvůrčí činnost profesora apod.), prostřednictvím druhu práce akademický pracovník (např. akademický pracovník – odborný asistent čeho/pro/na ..., činnost akademického pracovníka – docenta atd.), nebo sjednáním některého pracovního místa akademického pracovníka uvedeného ve výčtu (např. docent bicista) v pracovní smlouvě ve vztahu k veřejné VŠ (dále jen „VVŠ“) jako zaměstnavateli. Relevantní pro výklad smlouvy bude také (ne)obsazení místa na základě výběrového řízení na místo akademického pracovníka.³¹

Z požadavku odbornosti akademického pracovníka a dosaženého poznání plyne, že může vynikat jen v určité odbornosti nebo několika málo odbornostech. Nepostačuje proto vymezení druhu práce jen některým pracovním místem z výčtu (např. „druh práce: profesor“), ale je třeba určit odbornost či odbornosti (např. „druh práce: profesor trestního práva“), jinak by šlo o ujednání neurčité.

Podle § 1 písm. a) z. VŠ mají VŠ rozhojňovat a uchovávat dosažené poznání. Tvůrčí činnost akademického pracovníka může mít i převážně aplikační charakter³² (např. vyučující cizích jazyků na právnické fakultě, neuniverzitní VŠ). Jde o duševní činnost zaměřenou rozdílně od jeho činnosti pedagogické (přímé nebo s ní související). Akademickým pracovníkem proto není zaměstnanec VŠ, který není zavázán vykonávat ani jednu z uve-

²⁵ Srov. důvodovou zprávu k § 69 návrhu z. VŠ (sněmovní tisk č. 329, 2. volební období): „Zavádí se označení akademický pracovník pro ty zaměstnance vysoké školy, kteří se aktivně věnují jak pedagogické, tak vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti. Neznamená to ovšem, že musejí vykonávat tyto činnosti současně a ve stejném rozsahu.“

²⁶ § 38 odst. 1 z. pr.

²⁷ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2016, sp. zn. 21 Cdo 3240/2015 a navazující judikatura.

²⁸ § 76 z. VŠ.

²⁹ Viz např. § 38 odst. 1 písm. a), § 109 a § 113 odst. 3 z. pr.

³⁰ § 2 odst. 2 z. pr.

³¹ Srov. pravidla pro výklad právních jednání, zejména § 556 odst. 2 o. z. a § 18 z. pr.

³² Srov. důvodovou zprávu k § 1 návrhu z. VŠ (sněmovní tisk č. 329, 2. volební období).

dených činností (např. vrátný, archivář), nebo je zavázán jen k činnosti tvůrčí (např. věnovat se pouze výzkumu, ale nevyučovat).

V DPP/DPČ formálně vzato nelze sjednat práci akademického pracovníka, protože jeho činnost lze konat pouze v pracovním poměru, lze však sjednat činnost pedagogickou (např. výuka předmětu XY) a tvůrčí (např. min. 1 recenzovaný článek ročně). Naopak je vyloučeno, aby byl sjednán výkon jen činnosti pedagogické v pracovním poměru k VŠ, nebo pedagogické i tvůrčí v pracovním poměru k VŠ a nešlo by o akademického pracovníka.

2. Místo akademického pracovníka a jeho obsazování

Aby bylo co obsazovat, je třeba rozhodnout o zřízení pracovního místa akademického pracovníka a zařazení akademického pracovníka, což z. VŠ výslovně uvádí v § 70 odst. 2 pro místa mimořádných profesorů. Soudím, že taková rozhodnutí musí být přijata i pro jiná místa akademických pracovníků, byť zákon na tato faktická jednání neklade zvláštní nároky, a proto je k tomu oprávněná osoba může přijmout v zásadě jakkoli (např. i implicitně rozhodnutím o vypsání výběrového řízení na dané pracovní místo).

Uskutečňovat akreditovaný studijní program může jen VVŠ jako celek a z jejích součástí jen fakulta. Vysokoškolský ústav se může podílet na uskutečňování akreditovaného studijního programu nebo jeho částí VVŠ nebo fakultou, nikoli ho sám uskutečňovat.³³ Tomu by mělo odpovídat i zřizování míst akademických pracovníků. Jiné součásti VVŠ nemohou akreditovaný studijní program uskutečňovat ani se na jeho uskutečňování podílet, mohou být pracovištěm, kde probíhá vzdělávací a tvůrčí činnost uskutečňovaná VVŠ nebo fakultou, vzdor ojediněle jiné praxi.

Místa akademických pracovníků se na VVŠ obsazují zásadně na základě výběrového řízení, jehož podrobnosti stanoví vnitřní předpis VVŠ³⁴ podléhající registraci Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“). Vnitřní předpisy VVŠ nejsou předpisy právními.³⁵ Jde o zvláštní úpravu k obecné úpravě postupu zaměstnavatele před vznikem pracovního poměru v § 30 z. pr. Výběrové řízení na místo akademického pracovníka není řízením správním,³⁶ jeho průběh ani výsledek není přezkoumatelný ve správním soudnictví. Výběrové řízení a jednání v jeho průběhu (nikoli už jednání právní či protiprávní) budou zpravidla faktickým jednáním, které nemá právní účinky.³⁷

Od výběrového řízení lze upustit při opakovaném sjednávání pracovního poměru s akademickým pracovníkem, jde-li o obsazení jím zastávaného místa, nebo v případech stanovených vnitřním předpisem VVŠ (nikoli fakulty nebo jiné součásti VVŠ) podléhajícím registraci MŠMT (zpravidla řádem výběrového řízení pro obsazování míst akademických pracovníků). V případech, ve kterých lze od výběrového řízení upustit, závisí vypsání výběrového řízení na úvaze VVŠ a je v její výlučné pravomoci – subjektivnímu názoru zaměstnavance na účelnost vypsání výběrového řízení nepřiznává zákon právní relevanci.³⁸

³³ § 34 odst. 1 z. VŠ.

³⁴ § 77 odst. 1 a 3 a § 17 odst. 1 písm. f) z. VŠ.

³⁵ Viz např. SLÁDEČEK, V. Ještě k povaze předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*. 2008, roč. 16, č. 4, STAŠA, J. Statutární normotvorba profesní a akademické samosprávy. In: ŠTURMA, P. – TOMÁŠEK, M. et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. III. Proměny veřejného práva*. Praha: Karolinum, 2009, s. 372 an., nebo KMENT, V. Členění vnitřních předpisů pro teorii i praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2013, roč. 21, č. 1.

³⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2016, sp. zn. 7 As 161/2016-62.

³⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. 21 Cdo 441/2008.

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2015, sp. zn. 21 Cdo 1165/2013.

Rozhodnutí VVŠ o vypsání výběrového řízení či upuštění od něj je faktickým jednáním, kterým se vytváří předpoklady pro uzavření pracovní smlouvy.³⁹ Nejde o právní jednání – nelze se proto domáhat jeho neplatnosti. Uvedené obdobně platí také pro zrušení výběrového řízení.

Smysl a účel výběrového řízení lze spatřovat:

- 1) v ověření kvalifikace, nezbytných požadavků nebo zvláštních schopností uchazeče,⁴⁰ včetně jeho odborných a morálních kvalit,⁴¹ a
- 2) v možnosti každého ucházet se o místo akademického pracovníka.

Úspěch ve výběrovém řízení bez dalšího nezakládá právo uchazeče na vznik pracovního poměru.⁴² Výběr akademického pracovníka je v rukou VVŠ jako zaměstnavatele:⁴³ VVŠ může pracovní poměr uzavřít s tím účastníkem výběrového řízení, kterého si jako nejvhodnějšího vybere, nikoli nutně s takovým, který např. prokázal nejvyšší kvalifikaci, nestanoví-li si vnitřním předpisem jinak, neboť místa akademických pracovníků se obsazují na základě výběrového řízení, nikoli na základě jeho výsledků.⁴⁴ Výslovně je tak zákonem stanoveno např. ve vztahu k výběrovému řízení na místa úředníků územních samosprávných celků.⁴⁵ Nesmí však dojít k diskriminaci nebo svévoli popírající samotnou podstatu výběrového řízení.

Povinností VVŠ je obsazovat až na výjimky místa akademických pracovníků na základě výběrového řízení, jehož vypsání musí být se zákonem stanoveným předstihem zveřejněno.⁴⁶ Smysl a účel normy vyžaduje, aby nebylo možné se od něj odchýlit (jde o pravidlo kogentní). Neprovedení výběrového řízení však nenaplnuje žádný z důvodů zdánlivosti pracovní smlouvy a podle mého názoru by bez dalšího nemělo vést ani k její neplatnosti. Jde o pravidlo procesu výběru zaměstnance (faktického jednání zaměstnavatele), nikoli o právním předpisem stanovený předpoklad pro výkon práce. Proto nejde o počáteční právní nemožnost plnění a není dán ani výpovědní důvod podle § 52 písm. f) z. pr. Odchýlení se od uvedeného pravidla nenaplnuje samo o sobě žádný z dalších důvodů absolutní neplatnosti podle § 588 občanského zákoníku (dále jen „o. z.“). K absolutní neplatnosti nelze dospět ani argumentací, že neprovedení výběrového řízení porušuje rovné zacházení s případnými zájemci, a tím i veřejný pořádek.⁴⁷ K dovolání se relativní neplatnosti je oprávněn ten, kdo je právním jednáním dotčen ve svých právech a povinnostech vyplývajících z právního jednání a současně neplatnost nezpůsobil sám (§ 6 odst. 2 a 579 o. z.),

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2005, sp. zn. 21 Cdo 155/2005.

⁴⁰ § 30 z. pr.

⁴¹ Viz § 37 z. VŠ 1990.

⁴² Srov. analogicky rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 10 Ads 316/2016-50.

⁴³ § 30 z. pr.

⁴⁴ Srov. obdobný závěr ve vztahu ke konkurznímu řízení na ředitele školy a § 166 školského zákona KATZOVÁ, P. *Školský zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. Tento závěr za přinejmenším diskutabilní v daném kontextu, který není na VVŠ přenositelný, označuje MORAVEC, O. § 166 [Jmenování a odvolání ředitele]. In: RIGEL, F. – BAHÝLOVÁ, L. et al. *Školský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 732. Kloním se ze shora uvedeného důvodu k prvnímu názoru.

⁴⁵ Viz § 9 odst. 4 zák. č. 312/2002 Sb. a jeho výklad in: PONDĚLÍČKOVÁ, K. *Zákon o úřednicích územních samosprávných celků: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016.

⁴⁶ § 77 odst. 2 z. VŠ.

⁴⁷ § 1a odst. 2 z. pr.

proto se jí z důvodu absence výběrového řízení nemůže dovolávat VVŠ, ani bez výběrového řízení přijatý akademický pracovník a konečně ani opomenutý zájemce o místo akademického pracovníka – i kdyby ve výběrovém řízení uspěl, nemá právo na přijetí (viz výše). Za správnou nepovažuji ani variantu, že pracovní smlouva je platná a pracovní poměr akademického pracovníka vznikl a existuje, ale veřejnoprávní vztah akademického pracovníka k VVŠ (členství v akademické obci) pro rozpor se zákonem nevznikl, byť k opačnému závěru by mohla svádět důvodová zpráva k velké novele.⁴⁸

Jestliže předpoklady k uzavření pracovní smlouvy na místo akademického pracovníka ze strany zaměstnavatele splněny nebyly (neproběhlo výběrové řízení), ale k právnímu jednání přesto došlo, nelze to klást k tíži zaměstnance, protože by to odporovalo zvláštní zákonné ochraně postavení zaměstnance jako jedné ze základních zásad pracovněprávních vztahů. Proto pracovní smlouva navzdory této chybě VVŠ jako zaměstnavatele (absenci faktického jednání jako předpokladu jednání právního) zůstane platná, zatímco pokud by zaměstnavatel např. dal zaměstnanci výpověď pro nadbytečnost vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele o organizační změně, a přitom by rozhodnutí o organizační změně nebylo přijato, mohl by se zaměstnanec dovolávat neplatnosti výpovědi. Věděli-li by však zástupci VVŠ i uchazeč o porušení vnitřního předpisu, nebo dokonce ve shodě nekonali výběrové řízení vůbec, a přesto uzavřeli pracovní smlouvu, mohlo by jít o rozpor s dobrými mravy působící její absolutní neplatnost.

Nekonání výběrového řízení v rozporu se zákonem nebo porušení jeho pravidel může mít při větší četnosti za následek zásah MŠMT na základě § 38 odst. 1 písm. e) z. VŠ a mohlo by jít o přestupek porušení stanovené povinnosti při vzniku pracovního poměru.⁴⁹

Pracovní místo a pracovní poměr akademického pracovníka lze v mezích dispozičního práva zaměstnavatele daného zejména sjednaným druhem práce a místem jejího výkonu přesunout bez výběrového řízení změnou organizační struktury, nelze jej však rozdělit na dvě místa a dva totožné pracovní poměry akademického pracovníka – již jen proto, že akademický pracovník musí být v pracovním poměru a k těmto zaměstnavateli nelze sjednat dva pracovní poměry se stejně druhově vymezenými pracemi (viz dále).

3. VVŠ jako zaměstnavatel a fakultní „samospráva“

Pracovněprávní vztahy týkající se fakulty spadají, nestanoví-li zákon jinak,⁵⁰ do věcí VVŠ, o nichž za VVŠ mají právo rozhodovat nebo jednat orgány fakulty a které jsou s rektorem toliko projednávány.⁵¹ Otázkou je, zda vycházet ze skutečnosti, že VVŠ je jedna právnická osoba, a tedy jeden zaměstnavatel, nebo na základě fakultní „samosprávy“ posuzovat každou fakultu (nikoli jiné součásti) VVŠ jako by šlo o samostatného zaměstnavatele.

Prvnímu názoru svědčí, že zaměstnavatelem je osoba, pro kterou se fyzická osoba zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.⁵² Právnickou osobou

⁴⁸ Sněmovní tisk 464/0, 7. volební období. „K bodům 194 až 196 [k § 70]“: „Jde-li o veřejnou vysokou školou, k získání statusu akademického pracovníka se podle § 77 rovněž vyžaduje, aby uchazeč o pracovní místo prošel úspěšně výběrovým řízením.“ Nejde o statusovou otázku ve smyslu § 1 odst. 2 o. z.

⁴⁹ § 25 odst. 1 písm. a) zák. č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Např. podle § 17 odst. 2 z. VŠ mzdy upravuje napříč celou VVŠ vnitřní mzdový předpis, výběrová řízení Řád výběrových řízení pro obsazování míst akademických pracovníků atd.

⁵¹ § 24 odst. 1 písm. e) a odst. 4 z. VŠ.

⁵² § 7 z. pr.

je VVŠ,⁵³ nikoli její fakulty či jiné součásti, jak tomu bylo podle z. VŠ 1990,⁵⁴ který dokonce umožňoval existenci samostatně stojících fakult. VVŠ včetně fakult a ostatních součástí je jedna právnická osoba a jeden zaměstnavatel. To klade na fakulty mezi sebou i VVŠ jako celek vyšší nároky, neboť je nutná koordinace (např. i odměňování musí být v souladu se zásadou rovného zacházení napříč VVŠ),⁵⁵ čemuž odpovídá i z. VŠ vyžadovaná existence centrálního mzdového předpisu VVŠ. Souladné s tímto pojetím je i vymezení akademické obce VŠ a fakulty VVŠ (viz dále).

Druhý názor je možné opírat o analogii s úpravou postavení ČR a jejích organizačních složek: ČR se v oblasti práva soukromého (vč. pracovního práva) považuje⁵⁶ za (jednu) právnickou osobu,⁵⁷ avšak podle § 9 z. pr. v pracovněprávních vztazích jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů za ČR vykonává organizační složka státu, která jménem státu v základním pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává; na to navazuje řada dalších ustanovení zákoníku práce.⁵⁸ Přitom organizační složka státu není sama právnickou osobou stejně jako fakulta.

Je ale také třeba vidět rozdíly: o fakultách zákoník práce mlčí, zatímco organizační složky státu jsou takřka „samostatní zaměstnavatelé“, mezi kterými např. neplatí zákaz stejného druhu práce⁵⁹ a nástup do jiné organizační složky po skončení pracovního poměru nezakládá povinnost vracet odstupné.⁶⁰ Z. VŠ říká jen, kdo za VVŠ v pracovněprávních věcech VVŠ týkajících se fakulty jedná a rozhoduje (děkan), nikoli již, že práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů fakulta vykonává. Taktéž zvláštní úprava přechodu výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů chybí. Obecná úprava⁶¹ bude zřejmě nepoužitelná s výjimkou převodu činnosti či úkolů VVŠ na jinou VVŠ zákonem. Organizační složkou státu jsou mj. také policejní VŠ,⁶² což analogii nepodporuje. Zákon o VŠ obsahuje v § 101 odst. 7 intertemporální pravidlo, kterým přešla práva a závazky fakult pozbývajících právní subjektivitu na příslušnou VŠ; i existence tohoto ustanovení svědčí pro pojetí VVŠ jako jednoho zaměstnavatele, s čímž se ztotožňují. Mlčí-li o fakultách zákoník práce, mohl by o nich jako *lex specialis* potřebné stanovovat z. VŠ.

4. Jednání za VVŠ a následky překročení zástupčího oprávnění

VVŠ je mezi právnickými osobami zvláštní tím, že nemá orgán s vnější působností statutárního orgánu,⁶³ tj. orgán, jehož člen může zastupovat právnickou osobu „navenek“ ve

⁵³ Viz § 20 odst. 1 o. z. ve spojení s § 2 odst. 2 z. VŠ.

⁵⁴ Viz § 5 z. VŠ 1990.

⁵⁵ Viz § 1a písm. c) a e) z. pr. a § 110 z. pr. Výklad této úpravy podaný rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2020, sp. zn. 21 Cdo 3955/2018 jako pomíjející „socioekonomickou realitu“ a neodpovídající principu racionálního zákonodárce kritizuje MORÁVEK, J. Ke spravedlivému odměňování v pracovněprávních vztazích. *Právní rozhledy*, 2020, roč. 28, č. 20.

⁵⁶ Obrat „považuje se“ značí právní fikci. Občanský zákoník vychází z upravené teorie fikce právnických osob: finguje se, že v oblasti soukromého práva je stát fiktivní osobou. Naopak v § 19 odst. 1 o. z. je člověk právní fikcí „redukován“ na osobu světa norem.

⁵⁷ § 21 o. z. Vypořádat se s § 6 zák. č. 219/2000 Sb. ve znění účinném od 1. 4. 2020, který je veden snahou prosadit soudy dříve odmítnutou teorií dělené právní subjektivity ČR, je mimo téma tohoto článku.

⁵⁸ Srov. § 11, § 34b odst. 2, § 42 odst. 2, § 43 odst. 2 z. pr., zvláštní úprava přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů v § 343 až 345a z. pr. a § 391 odst. 3 z. pr.

⁵⁹ § 34b odst. 2 z. pr.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2525/2004.

⁶¹ § 338 až 342 z. pr.

⁶² § 95 odst. 1 z. VŠ a příloha č. 2 z. VŠ.

všech záležitostech. Rektor totiž podle § 10 odst. 1 z. VŠ jedná a rozhoduje ve věcech VVŠ, pokud zákon nestanoví jinak. Zákon o VŠ proto správně neoznačuje rektora jako statutární orgán VVŠ. Novelou provedenou zákonem č. 552/2005 Sb. byla do ustanovení doplněna věta druhá, podle které rektor plní působnost statutárního orgánu v případech, kdy ji zvláštní předpis předpokládá. Předpokládá-li však zvláštní předpis působnost statutárního orgánu, nejsou tím dotčena práva fakult, mj. podle § 24 odst. 1 písm. e) z. VŠ.⁶⁴ Proto např. v případě dohodnuté odvolatelnosti vedoucího zaměstnance působícího na fakultě podle § 73 odst. 2 z. pr., jeho odvolání podle § 73 odst. 4 z. pr. provádí děkan, nikoli rektor.

Orgány fakulty mají právo, nestanoví-li z. VŠ jinak, rozhodovat nebo jednat za VVŠ v pracovněprávních věcech týkajících se fakulty.⁶⁵ Jinak z. VŠ stanovuje mj. v případě pracovního poměru děkana fakulty, o jehož jmenování a odvolání rozhoduje rektor.⁶⁶ Rektor proto zásadně není oprávněn za VVŠ jednat v pracovněprávních věcech VVŠ týkajících se fakult a orgány fakulty jsou oprávněny za VVŠ jednat v pracovněprávních věcech VVŠ jen, týkají-li se „jejich“ fakulty. Proto zásadně jen ten, kdo je oprávněn k VVŠ pracovní právní vztah týkající se fakulty založit, je oprávněn jej za VVŠ změnit nebo rozvázat, případně k tomu jiného zmocnit (s výhradou některých „přeměn“ týkajících se fakulty)⁶⁷.

Věcmi VVŠ týkajícími se fakult nejsou věci VVŠ týkající se jiných součástí nebo VVŠ jako celku. Proto např. kolektivní smlouvu za VVŠ uzavírá rektor, děkan může uzavřít kolektivní smlouvu jen ohledně zaměstnanců VVŠ působících na fakultě; podpis více zástupců je možný. Opačně ale platí, že rektor nemůže za VVŠ uzavřít např. dodatek k pracovní smlouvě akademického pracovníka působícího na fakultě a „převést“ jej na jinou součást (např. nově zřízenou), může ale navrhnout AS VVŠ rozdělení fakulty sloučením s takovou součástí.

Na právnické osoby veřejného práva (včetně VVŠ) se podle § 20 odst. 2 o. z. použijí ustanovení občanského zákoníku, slučuje-li se to s jejich povahou. Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů⁶⁸ je informačním systémem veřejné správy, ale nikoli veřejným rejstříkem, neboť nesplňuje nároky na něj kladené, a proto se při překročení zástupčího oprávnění orgánu VVŠ nepoužije § 162 o. z.⁶⁹ VVŠ ani orgány VVŠ se tedy nezapisují do veřejného rejstříku. Použije se § 166 o. z., podle kterého právnickou osobu zastupují členové orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Pokud člen takového orgánu překročí zástupčí oprávnění, bude VVŠ takovým jednáním podle § 440 o. z. vázána jen, pokud překročení bez zbytečného odkladu schválí, nestane-li se tak, bude vázán sám jednající (§ 431 o. z.⁷⁰ a § 167 o. z. nebudou aplikovatelné).

⁶³ § 164 odst. 1 o. z.; srov. dříve § 20 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb.

⁶⁴ Srov. důvodovou zprávu k bodu 5 novely č. 552/2005 Sb.: „Navrhované řešení odstraňuje výkladové nejasnosti současného znění zákona ve vztahu ke správnímu řádu, k zákonu o zadávání veřejných zakázek, k živnostenskému zákonu a dalším předpisům, kdy vzhledem ke znění § 24 odst. 1 zákona není vždy zřejmé, který orgán plní působnost statutárního orgánu podle těchto předpisů. Návrh určuje, že tuto působnost plní rektor, nejde-li ovšem o pracovní-právní vztahy, kde, při jednání o pracovním poměru na fakultě, je orgánem jednajícím za zaměstnavatele vždy děkan.“

⁶⁵ § 24 odst. 1 písm. e) z. VŠ.

⁶⁶ § 28 odst. 2 a 3 z. VŠ.

⁶⁷ § 9 odst. 1 písm. a) a § 23 odst. 3 z. VŠ.

⁶⁸ § 87a z. VŠ.

⁶⁹ Viz i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2019, sp. zn. 21 Cdo 3125/2018.

⁷⁰ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4593/2017.

5. Zákaz prací stejného druhu

První věta § 34b odst. 2 z. pr. zapovídá, aby zaměstnanec v dalším základním pracovně-právním vztahu⁷¹ u téhož zaměstnavatele vykonával práce, které jsou stejně druhově vymezeny. Současně vnitřní organizace fakulty a pracovněprávní vztahy týkající se fakulty jsou věcmi VVŠ, o nichž za VVŠ rozhodují orgány fakulty,⁷² v případě organizační struktury a odvolání děkana bez návrhu AS fakulty se schválením AS VVŠ.⁷³ Vystává tak otázka možnosti souběhů⁷⁴ pracovněprávních vztahů zaměstnance k téže VVŠ, respektive jejím různým součástem: neboť VVŠ je jeden zaměstnavatel, lze sjednat jen to, čím nedojde k porušení povinností VVŠ jako zaměstnavatele.

Smyslem komentovaného pravidla je zamezit obcházení ustanovení o pracovní době, době odpočinku a přesčasové práci, které mimo pracovní poměr není pojmově možné.⁷⁵ Některé komentáře⁷⁶ uvádějí a soudní rozhodnutí⁷⁷ naznačují, že pro účely tohoto pravidla má být základním pracovněprávním vztahem, k němuž jsou zapovězeny další se stejně druhově vymezenými pracemi, pracovní poměr. Tento výklad lze přijmout. Za zmínku však stojí, že připuštění výkonu práce na základě paralelních vztahů z DPČ se stejně druhově vymezenými pracemi, z nichž každá bude posuzována z hlediska limitu podle § 76 odst. 2 z. pr. samostatně, jak je toto ustanovení týmiž komentáři vykládáno, pozbude tento limit prakticky smysl. Ten by mohl opět získat, byl-li by reinterpretován jako limit pro výkon stejně druhově vymezené práce zaměstnancem u daného zaměstnavatele na základě DPČ vůbec, nebo by byla naznačená situace posouzena jako rozpor s účelem zákona, tj. se zákonem (§ 2 odst. 2 a § 547 o. z.).

Jak uvedeno výše, je třeba sjednat druh práce „akademický pracovník“ v určité odbornosti. O jinou odbornost půjde např. tehdy, bude-li akademický pracovník vedle pedagogické a tvůrčí činnosti v oblasti občanského práva vyučovat také programování nebo cizí jazyk. Otázkou je nezbytné posuzovat materiálně: docent rybníkářství na fakultě právnické, fakultě stavební a fakultě rybářství budou (zpravidla) jiné odbornosti. Pokud by měl akademický pracovník v téže odbornosti pracovat na různých součástech dané VŠ, musí jít o jedno pracovní místo a jeden pracovní poměr akademického pracovníka s tím, že úkoly pro různé části pracovní doby bude akademikovi přidělovat po dohodě příslušných zástupců VVŠ jemu nadřízený vedoucí zaměstnanec také podle potřeb jiných součástí, nebo pro různé části pracovní doby různí vedoucí zaměstnanci.

Jedním ze znaků akademického pracovníka je existence pracovního poměru, přičemž obecně není zakázáno vykonávat činnost pedagogickou, tvůrčí nebo obojí na základě DPP/DPČ, a to na VVŠ ani u jiných zaměstnavatelů. Druh práce „vědec“ (tvůrčí činnost) je disjunktní druhu práce „učitel“ (pedagogická činnost). Druh práce „vědec“ i druh práce „učitel“ jsou podmnožinou druhu práce akademický pracovník v dané odbornosti. Není

⁷¹ § 3 z. pr.

⁷² § 24 odst. 1 písm. b) a e) z. VŠ.

⁷³ § 33 odst. 3 a § 17 odst. 2 písm. e) z. VŠ ve spojení s § 9 odst. 1 písm. b) bod 2. z. VŠ, respektive § 28 odst. 3 z. VŠ.

⁷⁴ Část druhá hlava II A. 2. akreditačních standardů je v tomto ohledu zavádějící, na jejím základě ale nelze reinterpetovat z. VŠ.

⁷⁵ Viz § 77 odst. 2 z. pr.

⁷⁶ PICHRT, J. a kol. *Zákoník práce. Zákon o kolektivním vyjednávání. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 239 a 240–241; BĚLINA, M. – DRÁPAL, L. et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 460 a 465.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1573/2012 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 3 Ads 11/2011-47.

možné, aby zaměstnanec měl k téže VŠ v téže odbornosti jeden pracovní poměr na výuku a druhý na vědu – odporovalo by to účelu zákona. Je ale možné, aby zaměstnanec měl pracovní poměr na vědu a DPP/DPČ na výuku (nikoli obráceně), aniž by šlo o akademického pracovníka (viz výše).

U téže VŠ v téže odbornosti nemůže:⁷⁸

- 1) akademický pracovník vykonávat práci v dalším:
 - a) pracovním poměru akademického pracovníka, či „vědce“, nebo
 - b) vztahu z DPP/DPČ na „vědu“ či „výuku“,
- 2) „vědec“ v pracovním poměru vykonávat práci v dalším:
 - a) pracovním poměru akademického pracovníka či „vědce“, nebo
 - b) vztahu z DPP/DPČ na „vědu“,
- 3) „učitel“, nebo „vědec“ ve vztahu z DPP/DPČ vykonávat práci v dalším pracovním poměru akademického pracovníka,
- 4) „vědec“ ve vztahu z DPP/DPČ vykonávat práci v dalším pracovním poměru „vědce“.

V mezích DPP/DPČ může VVŠ rozhodnout *ad hoc* nebo obecně, že pracovní poměr sjedná až od určité výše přepočteného úvazku a stanovit tak hranici pro vstup do akademické obce. Jde o samosprávnou působnost VVŠ, umožňující určovat počet akademických pracovníků a ostatních zaměstnanců.⁷⁹

6. Členství v akademické obci

Akademickou obec VŠ tvoří akademičtí pracovníci a studenti VŠ, akademickou obec fakulty VVŠ tvoří akademičtí pracovníci působící na této fakultě a studenti zapsaní na této fakultě;⁸⁰ jiné součásti VVŠ akademickou obec nemají. Fakulta jako organizační útvar právnické osoby (VVŠ) nemá studenty a akademické pracovníky.⁸¹ Fakulta je non subjekt, proto jsou studenti VVŠ na fakultě zapsaní, akademičtí pracovníci VVŠ na fakultě působí. Členy akademické obce nejsou účastníci kurzů celoživotního vzdělávání a nejsou jimi ani jiní zaměstnanci VVŠ než akademičtí pracovníci (viz výše), zejména jimi nejsou a nemožou být zaměstnanci konající pro VVŠ práci (jen) ve vztahu založeném DPP/DPČ.

Legální definici akademické obce a akademického pracovníka nelze měnit autonomní normotvorbou. Právní vztah mezi VŠ a členem akademické obce je povahy veřejnoprávní, jeho obsah je dán zejména z. VŠ a v mezích zákona vnitřními předpisy VŠ a jejich součástí.⁸² Vnitřní předpisy VVŠ mají podle § 6 odst. 2 z. VŠ toliko upravit postavení (práva a povinnosti) akademického pracovníka jako člena akademické obce.

Stejně tak jako se student zapsaný do studia na jedné fakultě nestává členem akademické obce druhé fakulty, kde není zapsán, jen proto, že tam má zapsán určitý předmět,

⁷⁸ Tato omezení jsou problematická zejména v případě projektů (např. z hlediska odděleného vykazování práce na projektu a jejího odměňování).

⁷⁹ § 6 odst. 1 písm. h) z. VŠ.

⁸⁰ § 3 a § 25 odst. 3 z. VŠ.

⁸¹ Srov. opačně dřívější úprava v § 7 z. VŠ 1990.

⁸² Srov. TELEČ, I. – TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 423.

nebude členem akademické obce fakulty ten, kdo na ní nepůsobí, tj. nemá na fakultě pracovní místo. Akademický pracovník VVŠ:

- 1) nepůsobící na některé z jejích fakult bude jen členem akademické obce VVŠ,
- 2) působící na některé z jejích fakult bude členem akademické obce příslušné fakulty a VVŠ,
- 3) působící na více fakultách (v různých odbornostech – viz výše; srov. studenty zapsané do studia na více fakultách) bude členem akademických obcí příslušných fakult a (jedinkrát) VVŠ.

U akademických pracovníků je veřejnoprávní členství v akademické obci spojeno s existencí soukromoprávního pracovního poměru. K těmto dvěma paralelním právním vztahům odlišné povahy i obsahu mohou přistupovat další: např. akademický pracovník se stane členem orgánu VVŠ.

7. Vztah členů orgánů k VVŠ

Členství v orgánech VVŠ a jejich součástí je členstvím ve voleném orgánu právnické osoby ve smyslu § 152 odst. 2 o. z., kterýžto vztah se řídí z. VŠ, ustanoveními o. z. o členech volených orgánů a vnitřními předpisy dané VVŠ, smlouvou a subsidiárně ustanoveními o příkazu⁸³. To platí bez dalšího pro členy kolektivních orgánů VVŠ nebo součástí VVŠ, neboť z. VŠ o nich nic zvláštního nestanovuje.

Byť VVŠ nemá orgán s vnější působností statutárního orgánu (viz výše), pro úplnost uvádím, že podle judikatury vztah člena statutárního orgánu, případně člena volených orgánů právnické osoby vůbec,⁸⁴ k této právnické osobě nemůže být vztahem pracovněprávním, neurčuje-li zvláštní úprava jinak,⁸⁵ lze jej smluvně toliko podřídit pravidlům z. pr. v rozsahu, ve kterém to neodporuje kogentní úpravě takového vztahu v jiných předpisech.⁸⁶

U individuálních orgánů VVŠ a jejich součástí je třeba vzít do úvahy zvláštní úpravu v z. VŠ. Podle § 10 odst. 5 z. VŠ mzdu rektora stanoví ministr. Mzda přísluší za práci vykonanou v pracovním poměru,⁸⁷ tj. rektor je zaměstnanec VVŠ v pracovním poměru. Český zákonodárce tak akceptoval Výtku profesora Rabiho z Kolumbijské univerzity, který přerušil projev jejího rektora Eisenhowera slovy: „Promiňte, pane rektore, my nejsme zaměstnanci Kolumbijské univerzity. My jsme univerzita.“, v některých verzích s dovětkem: „Vy, pane, jste zaměstnanec Kolumbijské univerzity.“⁸⁸ V případě kvestora,⁸⁹ děkana,

⁸³ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 785–786; PETROV, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 230.

⁸⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2018, sp. zn. 27 Cdo 4479/2017, kde se lze dočíst: „[...] výkon funkce člena voleného orgánu není závislou prací“. Není však zřejmé, zda soud pojmem volený orgán skutečně myslel volený orgán a nikoli jen orgán statutární.

⁸⁵ Např. generální ředitel ČT a ČRo.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3478/2016. Problematikou se bude zabývat také Soudní dvůr Evropské unie, srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, sp. zn. 10 Ads 262/2020-34.

⁸⁷ § 109 z. pr., § 111 z. pr. 1965.

⁸⁸ Viz: <<http://www.alessandra.com/timelytips/97.asp#ixzz23558WMYh>> [cit. 2021-04-16].

⁸⁹ Srov. důvodovou zprávu k návrhu z. VŠ: „Kvestor je tradiční označení vedoucího pracovníka, který zabezpečuje hospodářský a správní chod vysoké školy. Zpravidla je podřízen přímo rektorovi a může ho v řadě povinností zastupovat. Navrhované znění odpovídá současnému právnímu stavu.“

tajemníka a ředitelů vysokoškolských ústavů a statků z. VŠ mlčí, nicméně jde o orgány rektorovi podřízené více či méně přímo či přes další stupně řízení.⁹⁰ Jejich členové vykonávají závislou práci ve vztahu zakládaném jmenováním. Uvedené funkce jsou vykonávány v pracovním poměru,⁹¹ který se řídí z. VŠ, úpravou členství ve volených orgánech právnických osob v o. z. (zejména zákonná způsobilost k členství a povinnost péče řádného hospodáře) a v rozsahu, který této úpravě neodporuje smlouvou a z. pr.

Prorektoři nejsou orgány VVŠ, ale zástupci rektora, kteří vykonávají závislou práci v pracovním poměru zakládaném jmenováním. Prorektoři jsou zástupci rektora jako orgánu, nikoli určitého člena tohoto orgánu: prorektor proto zůstává prorektorem i poté, kdy zanikne funkce tomu, kdo jej prorektorem jmenoval, není-li sjednáno jinak – z. VŠ tak z dobrých důvodů nestanovuje. V praxi se objevující teze, že „jmenování končí s jmenujícím“ (nejlépe včetně členů vědecké rady a dalších rektorem jmenováním obsazovaných orgánů), která ale popírá úkol prorektorů jako zástupců rektora coby orgánu právě v nejkritičtější době, totiž když funkce rektora není obsazena. O prorektorech uvedené platí přiměřeně i pro proděkany. Jde o pracovní poměry zakládané jmenováním, proto má být uzavírána smlouva o výkonu funkce, nikoli pracovní smlouva. K následkům jmenování na případný stávající pracovní poměr viz v části 10.

Členství v orgánu VVŠ může být podmíněno či vyloučeno zaměstnaneckým poměrem k dané VVŠ. Tak je např. existenci pracovního poměru podmíněno členství v AS u členů z řad akademických pracovníků a vyloučeno členství zaměstnanců dané VVŠ včetně akademických pracovníků v její správní radě.

8. Akademičtí funkcionáři

Poslední předrevoluční úprava (dále jen „z. VŠ 1980“)⁹² považovala VŠ za státní rozpočtové organizace⁹³ a za funkcionáře VŠ rektory, prorektory, děkany, proděkany, vedoucí kateder a ředitele ústavů marxismu-leninismu; šlo o místa obsazovaná jmenováním.⁹⁴ Orgánem poradním a iniciativním byly vědecké rady,⁹⁵ orgánem poradním komise pro posouzení předpokladů uchazečů o studium⁹⁶. Orgánem rozhodujícím ve věcech týkajících se studia a studentů byl děkan a rektor.⁹⁷ Kvestor byl zástupcem rektora, tajemník pověřeným zaměstnancem.

Zákon o VŠ 1990 vymezoval akademické orgány a akademické funkcionáře.⁹⁸ Za akademické orgány bývaly považovány AS a vědecká rada, za akademické funkcionáře rektor,

⁹⁰ Srov. § 14 odst. 3 z. VŠ 1990: „Kvestor je podřízený rektorovi, tajemník fakulty je podřízený děkanovi“ a důvodovou zprávu k návrhu z. VŠ: „Postavení tajemníka v rámci fakulty je obdobné postavení kvestora v rámci vysoké školy“. Dále viz přehled vývoje úpravy orgánů VŠ v části věnované akademickým funkcionářům.

⁹¹ Srov. ohledně děkana výslovně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 7 As 66/2010-119 bod 50 souhlasně citovaný v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2018, sp. zn. 10 As 60/2018-45 bod 12, ohledně ředitele vysokoškolského ústavu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 5 As 306/2018-49, body 11 a 23 až 26.

⁹² Zák. č. 39/1980 Sb.

⁹³ § 3 odst. 2 z. VŠ 1980 a § 14 zák. č. 109/1964 Sb.

⁹⁴ § 12 až 18 z. VŠ 1980.

⁹⁵ § 19 a § 20 z. VŠ 1980.

⁹⁶ § 36 odst. 3 z. VŠ 1980.

⁹⁷ § 57 z. VŠ 1980.

⁹⁸ § 8 z. VŠ 1990.

prorektor, děkan a proděkan.⁹⁹ Vládní návrh tehdejší úpravy však o všech uvedených hovořil jen jako orgánech. Kvestor byl podřízeným rektora, tajemník fakulty byl podřízeným děkana.¹⁰⁰

Zákon o VŠ vymezuje akademické a další orgány VVŠ, jejich fakult a některých součástí.¹⁰¹ O akademických funkcionářích se zmiňuje až v intertemporálním ustanovení¹⁰², kde hovoří o funkčním období volených nebo jmenovaných akademických funkcionářů: dle z. VŠ 1990 byl volen (nikoli jmenován) také děkan fakulty.¹⁰³ Od 1. září 2016 se v seznamu hodnotitelů podle § 83e odst. 6 písm. e) z. VŠ vedou o hodnotiteli mj. údaje, zda jde o emeritního rektora nebo jiného bývalého nebo současného funkcionáře VŠ nebo její součástí. Funkcionářem na VVŠ by tedy pro tyto účely měl být člen některého z jejích orgánů nebo orgánů její součástí, a patrně i prorektor nebo proděkan, neboť, stanoví-li tak příslušné opatření, mohou zastupovat rektora, respektive děkana jako orgán. Také řada ustanovení z. VŠ hovoří v různých jazykových variacích o funkci (člena).¹⁰⁴

Pojem akademický funkcionář není z. VŠ definován, měl by jím však být ten, kdo vykonává funkci člena orgánu označeného z. VŠ za akademický. S výše uvedenou argumentací lze za akademické funkcionáře považovat i prorektory a proděkany. Není jasné, zda mezi akademické funkcionáře řadit i ředitele vysokoškolských ústavů s povahou součástí a členy vědeckých rad těchto ústavů – jde o orgány součástí VVŠ,¹⁰⁵ které zákon za akademické neoznačuje, současně ale připouští, že mohou vykonávat některé působnosti náležející akademickým orgánům, stanoví-li tak vnitřní předpis VŠ¹⁰⁶ – proto se kloním k závěru, že nejméně v takovém případě jsou mezi akademické funkcionáře zařaditelní.

9. Veřejní funkcionáři

Podle čl. 21 Listiny mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců a náleží jim za rovných podmínek rovněž přístup k veřejným funkcím (možnost ucházet se o veřejnou funkci, setrvat v ní a nebyť diskriminován). Molek za veřejné funkce z hlediska Listiny považuje „[...] všechny funkce, do nichž jsou dané osoby ustavovány jmenováním či volbou (nikoli tedy pracovní smlouvou), jejichž smyslem je správa veřejných záležitostí a jejichž výkon je spjat s vrchnostenskými kompetencemi“.¹⁰⁷ Šimíček uvádí jako příklady veřejné funkce mj. rektora a děkana na VVŠ, byť současně za znak veřejné funkce považuje ustanovení volbou či jmenováním, nikoli uzavřením pracovního poměru,¹⁰⁸ čímž ale patrně myslel uzavření pracovní smlouvy. Funkce soudce není slučitelná mj. s jakoukoli funkcí ve veřejné správě (podle Šimíčka¹⁰⁹ výkon manažerské nebo správní činnosti, nikoli výkon jen vědecké, pedagogické, literární, publicistické

⁹⁹ Tomu nasvědčoval i § 13 odst. 7 z. VŠ 1990.

¹⁰⁰ § 14 z. VŠ 1990.

¹⁰¹ § 7, § 25 odst. 1 a 2, § 34 odst. 3 a 5 a § 35 odst. 3 z. VŠ.

¹⁰² § 101 odst. 3 z. VŠ.

¹⁰³ § 10 odst. 2 písm. b) z. VŠ 1990.

¹⁰⁴ Srov. § 8 odst. 1 a 2, § 9 odst. 1 písm. h), § 10 odst. 3, § 14 odst. 2 a 3, § 26 odst. 1 a 2, § 27 odst. 1 písm. g), § 28 odst. 4 a § 83b odst. 4 z. VŠ.

¹⁰⁵ § 103 odst. 3 z. VŠ.

¹⁰⁶ Srov. § 72 odst. 15 a § 74 odst. 9 z. VŠ.

¹⁰⁷ MOLEK, P. *Politická práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Lidská práva, s. 533 an.

¹⁰⁸ ŠIMÍČEK, V. In: *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 510 odst. 46–47.

¹⁰⁹ *Ibidem*, s. 867 odst. 6.

a umělecké činnosti), proto soudce může být toliko řadovým akademickým pracovníkem.

Pojetí veřejné funkce v pracovním právu je však jiné. Pracovní právo se nezabývá přístupem k veřejné funkci, ale výkonem veřejné funkce jako jednou z překážek v práci. Překážka v práci „*představuje právem uznanou dočasnou nemožnost plnění základních pracovněprávních povinností, a vzhledem k tomu rovněž suspenzi pracovního závazku po dobu, po kterou překážka trvá*“.¹¹⁰ Veřejnou funkci pro účely z. pr. vymezuje jeho § 201 jako funkci: 1) předpisem předem časově vymezenou (funkčním nebo časovým obdobím) a 2) obsazovanou na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenování podle zvláštních právních předpisů (přitom nemusí jít o jmenování zakládající pracovní poměr podle z. pr.). I v případě naplnění uvedených dvou znaků je třeba neztrácet ze zřetele, že má jít o funkci veřejnou, nikoli např. o funkci člena orgánu právnické osoby soukromého práva. Funkční nebo časové období stanovené předpisem je projevem principu vlády na čas – jeho uplynutím funkce zaniká (*dies certus an*), proto jím není výkon funkce „do odvolání“ (např. ředitel státního podniku). Rozdíl mezi funkčním a časovým obdobím tkví v tom, že u funkčního období víme, kdy se tak stane (*certus quando*), u časového období to nevíme (*incertus quando*). O funkční období jde v případě např. poslance, o časové období jde např. u ministra. Je-li veřejná funkce vykonávána v pracovním poměru, protože tak plyne ze z. pr. nebo zvláštního právního předpisu (k z. VŠ v tomto ohledu viz výše), pak se tento pracovní poměr řídí zákoníkem práce.¹¹¹

Zaměstnanci přísluší k výkonu veřejné funkce podle § 200 z pr. pracovní volno bez náhrady mzdy, pokud tuto činnost nelze provést mimo pracovní dobu. Zaměstnanci, který vykonává veřejnou funkci vedle plnění povinností vyplývajících z pracovního poměru, může být z důvodu výkonu veřejné funkce poskytnuto pracovní volno v rozsahu nejvýše 20 pracovních dnů (směn) v kalendářním roce, nestanoví-li jiný právní předpis jiný rozsah uvolnění, což pro VŠ nestanoví.

Prorektor, kvestor, tajemník, proděkan a ředitel vysokoškolského ústavu nebo statku jsou sice funkce obsazované jmenováním, avšak bez časového vymezení. V jejich případě tedy nejde o veřejné funkce ve smyslu z. pr.

Členové orgánů rektor, děkan,¹¹² AS, disciplinární komise, správní rada¹¹³ a je-li vnitřním předpisem stanoveno jejich funkční období, také členové rady pro vnitřní hodnocení nebo vědecké rady mají stanoveno funkční období a současně jde o funkce obsazované jmenováním, respektive u členů AS volbou, proto z hlediska zákoníku práce jde o veřejné funkce. S výjimkou rektora a děkana však nepůjde o veřejné funkce, pro které by bylo nutné dlouhodobé uvolnění, neboť je lze vykonávat vedle pracovního poměru.¹¹⁴

Pracovní volno podle z. pr. nepřísluší osobám v jiném než pracovněprávním vztahu: členovi orgánu VŠ, který vykonává svou funkci mimo pracovněprávní vztah, proto volno podle z. pr. k výkonu jiné veřejné funkce nepřísluší. Např. člen AS VVŠ z řad akademických pracovníků má právo na pracovní volno pro výkon funkce člena vědecké rady jiné VVŠ ze svých povinností zaměstnance, ale nikoli ze svých povinností člena AS VVŠ.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 21 Cdo 3212/2019. Zvýraznění doplněno autorem.

¹¹¹ § 5 z. pr.

¹¹² Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 7 As 66/2010-119 bod 73; v tomto ohledu souhlasně citováno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2017, sp. zn. 7 As 230/2017-38 bod 16.

¹¹³ Srov. § 15 odst. 9 z. VŠ a § 124 z. pr. 1965.

¹¹⁴ § 201 odst. 3 z. pr.

Požádá-li člen orgánu VVŠ nebo její součásti, který svou veřejnou funkci vykonává

- 1) v pracovním poměru o částečné uvolnění k výkonu jiné veřejné funkce, jde o překážku v práci na straně zaměstnance,
- 2) v pracovním poměru o plné uvolnění k výkonu jiné veřejné funkce, jde o vzdání se pracovního místa ve smyslu § 73 odst. 1 a § 33 odst. 3 z. pr.,
- 3) mimo pracovní poměr o uvolnění k výkonu jiné veřejné funkce, mohlo by podle okolností jít o odstoupení z takové veřejné funkce.

10. Následky jmenování na stávající pracovní poměr

Pokud za trvání pracovního poměru k VVŠ jmenuje zaměstnance dané VVŠ na pracovní místo obsazované jmenováním ten, kdo je k tomu oprávněn a současně je oprávněn stávající pracovní poměr založit či změnit, pak podle § 40 odst. 1 z. pr. jde o změnu stávajícího pracovního poměru. Ustanovení je dispozitivní a strany mohou ujednat jinak (např. že jmenováním proděkanem zůstává pracovní poměr akademického pracovníka na téže fakultě nedotčen). Neprovede-li jmenování ten, kdo je oprávněn stávající pracovní poměr založit či změnit, jde o založení dalšího pracovního poměru, je-li k tomu jmenující oprávněn, není-li, pak jde o překročení zástupčího oprávnění (k následkům viz výše).

Závěry

Akademický pracovník je zaměstnanec v pracovním poměru k VŠ na některém ze zákonem stanovených pracovních míst, který je podle sjednaného druhu práce zavázán podle pokynů zaměstnavatele vykonávat v určité odbornosti či odbornostech činnost pedagogickou i tvůrčí. Vyučovat na VŠ v pracovním poměru mohou pouze akademičtí pracovníci.

Úspěch ve výběrovém řízení nezakládá nárok na uzavření pracovní smlouvy, porušení povinnosti jej konat samo o sobě nemá dopad na vznik pracovního poměru a členství v akademické obci.

Veřejná vysoká škola včetně fakult je jedna právnická osoba a jeden zaměstnavatel, své povinnosti musí dodržovat napříč všemi svými součástmi. VVŠ nemá statutární orgán. Za VVŠ rozhoduje a navenek jedná rektor, není-li zákonem stanoveno jinak, např. že v pracovněprávních věcech VVŠ týkajících se fakulty rozhoduje a jedná za VVŠ děkan této fakulty. VVŠ ani jejich orgány se nezapisují do veřejného rejstříku, proto se následky překročení zástupčího oprávnění jejich členy posoudí podle § 440 o. z.

Pro členství akademického pracovníka v akademické obci, které je veřejnoprávním vztahem spojeným s existencí soukromoprávního pracovního poměru, je rozhodné, kde má zřízeno pracovní místo. K těmto vztahům akademického pracovníka k VVŠ mohou přistoupit další: např. členství v orgánech VVŠ.

Členové kolektivních orgánů VVŠ svou funkci vykonávají ve vztahu řídicím se zpravidla subsidiárně úpravou příkazu. Členové individuálních orgánů VVŠ a prorektori a proděkani svou funkci vykonávají v pracovním poměru zakládaném jmenováním, které může mít za následek změnu stávajícího pracovního poměru k dané VVŠ.

Je třeba rozlišovat veřejnou funkci ve smyslu ústavně zaručeného práva na přístup k veřejným funkcím a výkon veřejné funkce podle z. pr. jako překážku v práci na straně zaměstnance.

Academics and Officials of Public Higher Education Institutions

Martin Prokeš (<https://orcid.org/0000-0001-8468-6692>)

Abstract: The article deals with the relationships of academics with public higher education institutions (PHEI), the position of PHEIs as employers, their representation by their bodies, membership in them and the consequences of an academic's appointment as a member of a PHEI body. The introductory part analyses the definition, position and activities of academics and the consequences of shortcomings in the selection procedures for such positions, concluding that they are PHEI employees in a statutory position obliged to perform educational and creative activities in certain field of expertise, and that selection procedure disruptions alone do not impact the commencement of employment and membership in the academic community. PHEIs (incl. faculties) are employers not entered in a public register whose decisions are made by the Rector, who also represents the institution in public; in faculty-related labour-law matters of the PHEI, the representation is taken up by the dean. An academic's membership in an academic community is a public relationship connected to a private employment relationship; membership in bodies may arise independently thereof. Members of collective PHEI bodies perform their functions in a relationship subsidiarily governed by a mandate agreement; members of other bodies, vice-rectors and vice-deans perform theirs in an employment relationship based on appointment, which may lead to a change in the current employment relationship with the PHEI. Thus, a treatise is offered on academic officials and public office as an impediment to work.

Keywords: academic, public higher education institution, representation, labour-law relationships, membership in bodies, public office